

DE OUDE PAALRESTEN ONDER HET NIEUW TOERISMEBUREAU

door Daniël FARASYN

In een bijdrage verschenen in "De Plate" in december 1991 onder de titel "Het Nieuw Toerismebureau staat op historische grond" heeft J. DREESEN gepoogd de paalresten die men bij het delven van een liftkoker had aangetroffen naar hun oorsprong te identificeren. Samen met andere medewerkers kwam hij tot de bevinding dat deze paalresten ofwel tot een landingshoofd hoorden, aansluitend bij het Westsluiscomplex, ofwel de basis vormden van een versterking. Zijn voorkeur ging naar de eerste verklaring.

Hierbij werd, zo menen wij, uitgegaan van de verkeerde stelling dat de Langestraat weinig of niet van plaats of richting in de loop der tijden was veranderd. Men mag niet uit het oog verliezen dat de Langestraat in haar west-deel wel in haar richting gewijzigd werd.

Oorspronkelijk - vanaf 1604 - liep deze straat boogvormig van uit de Weststraat naar de Hertstraat op, deel dat nu de Madridstraat vormt. Op de west-kant van deze straat stonden er tussen straat en stadswal negen woningen o.a. een leerlooierij, een stalmelkerij en op de oost-hoek, grenzend aan de "Zwienemarkt", een befaamde druk bezochte herberg "De Papegaai". Nog in 1858 werden op het terrein van "De Papegaai" langsheen de "Zwienemarkt" 3 huizen gebouwd en een terrein langs de stadswal van een magazijn voorzien. Net tegenover dit magazijn was er een stadspoort, een "sortiepoorte" of "Blockpoorte" alleen voor militairen toegankelijk. Langs deze poort in de courtine ingewerkt tussen Bastion 6 of Bastion van de Cackette of van de Wandelaershof en Bastion 7 of Bastion van de Ysput konden soldaten via een loopbrug de Halve Maan bereiken die tussen de bastions inlag.

Een wijziging in het west-verloop van de Langestraat werd na 1876 doorgevoerd met het doel een directe en ruimere verbinding te realiseren tussen de oude stad en het Kursaal dat in 1878 zou ingehuldigd worden en tussen de oude stad en de nieuwe stadsgedelen die door stadsuitbreiding naar het westen toe tot stand zouden komen.

Besloten werd de Langestraat rechtlijnig door te trekken doorheen de N.O. huizenblok gelegen tussen de "Zwienemarkt" en de boogvormige Langestraat. Bij deze operatie zou "De Papegaai" van SPECKENS afgebroken worden. Ook de gevels en een deel van de huizen gelegen op de noord-zijde van de Langestaat tussen de "Zwienemarkt" en de Hertstraat zouden verdwijnen. Dit was o.m. het geval met een deel van het bekende "Begijnhof" van Pr. TRATSAERT, dat vooral als nachtverblijf door arme straatleuwers werd betrokken. De huizen bezuiden "De Papegaai" van BAETEMAN, MAENHOUT en Pr. SANDERS zouden eveneens opgedoekt worden.

Op 13 juli 1876 werden deze huizen en terreinen verkocht aan Ls. DELBOUILLE, de Luikse bankier, die in 1874 de terreinen, voor de stadsuitbreiding bestemd, van de Staat had afgekocht.

In de loop van de zomer 1877 begonnen de slopingswerken en kon DELBOUILLE met percelering en grondverkoop tussen de rechtgetrokken Langestaat en de Noordlaan een aanvang nemen.

Het terrein waar op het nieuw Toerismebureau staat, groot 158,5 m², werd voor notaris VAN CAILLIE op 5 juli 1877 verkocht aan Emile COPPENS aan 125 Fr de m².

Het terrein 3, ruim 81 m², werd op 23 augustus 1877 overgemaakt voor notaris VAN CAILLIE aan Jn. RAEMAEKERS aan 100 Fr de m².

Het terrein 2, 108,5 m², ging op 11 juli 1877 voor notaris LIEBAERT naar H. DELPLACE voor 90 Fr de m². Het terrein 4, 135,6 m² groot, ging voor notaris LIEBAERT op 5 augustus 1877 aan 100 Fr de m² naar DESCAMPS-OTTEVAERE. Het terrein 5, 154,5 m² groot, kwam op 1 september 1877 voor notaris LIEBAERT in handen van Jules VAN DE ZANDE.

Door de slopingswerken die tot eind 1879 zouden aanslepen werd dit klein N.W. stadsgedeelte grondig "gesaneerd". De armtierig uitziende huizen, stallingen, opslagplaatsen, bedrijfsgebouwen verdwenen om plaats te maken voor villa's, hotels, restaurants en luxekroegen voor de meerbegoede toeristen.

De "Zwienemarkt", ook "Place du Laboratoire" genoemd bleef deels behouden als verbindingsstraat tussen de Langestraat en de Noordlaan en is nu de Belpairestraat geworden.

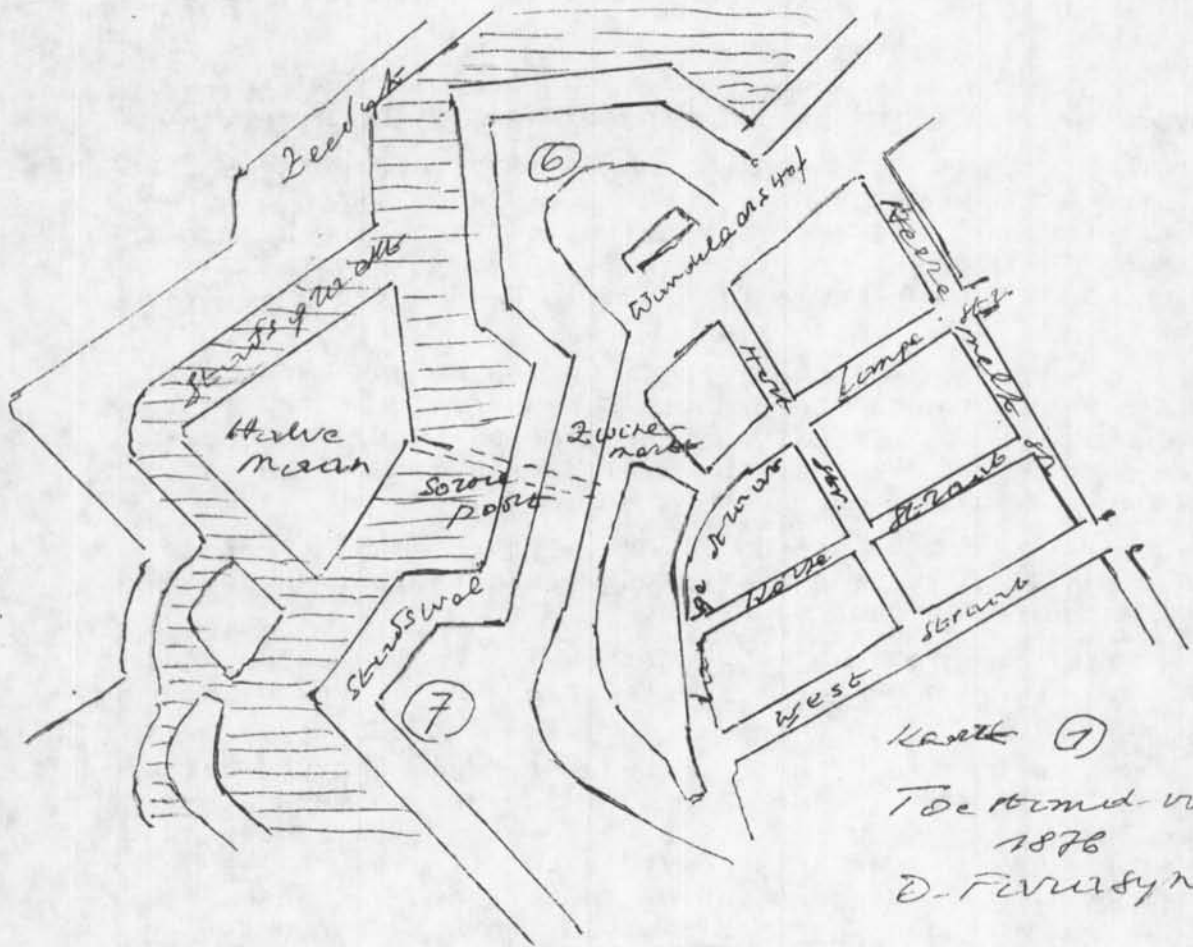
Tot zo ver de historiek van de rechttrekking van de Langestraat naar het westen op en de eerste percelering van de vroegere staatsgrond.

Wat de zware paalresten betreft gevonden in de grond van het vroegere "Bel-Air", menen wij dat deze niet in verband moeten gebracht worden met de 15de eeuwse Westsluis maar wel met de 17de eeuwse communicatiebrug en -poort naar de toen voorliggende halve maan. Deze palen hebben als dragers van de funderingen van deze poort gediend. De kleigronden waarin zij waren ingeheid horen tot de oude stadswal die uit "vette aarde" of "cloetaerde" was opgeworpen. De lichtere palen er rondom zijn ingeslagen geworden om met behulp van palplanken het afglijden van de kleigrond in de stadsgracht te verhinderen. De er omheen liggende zandgrond komt voor van de opvulling van de stadsgracht na nivellering van deze terreinen.

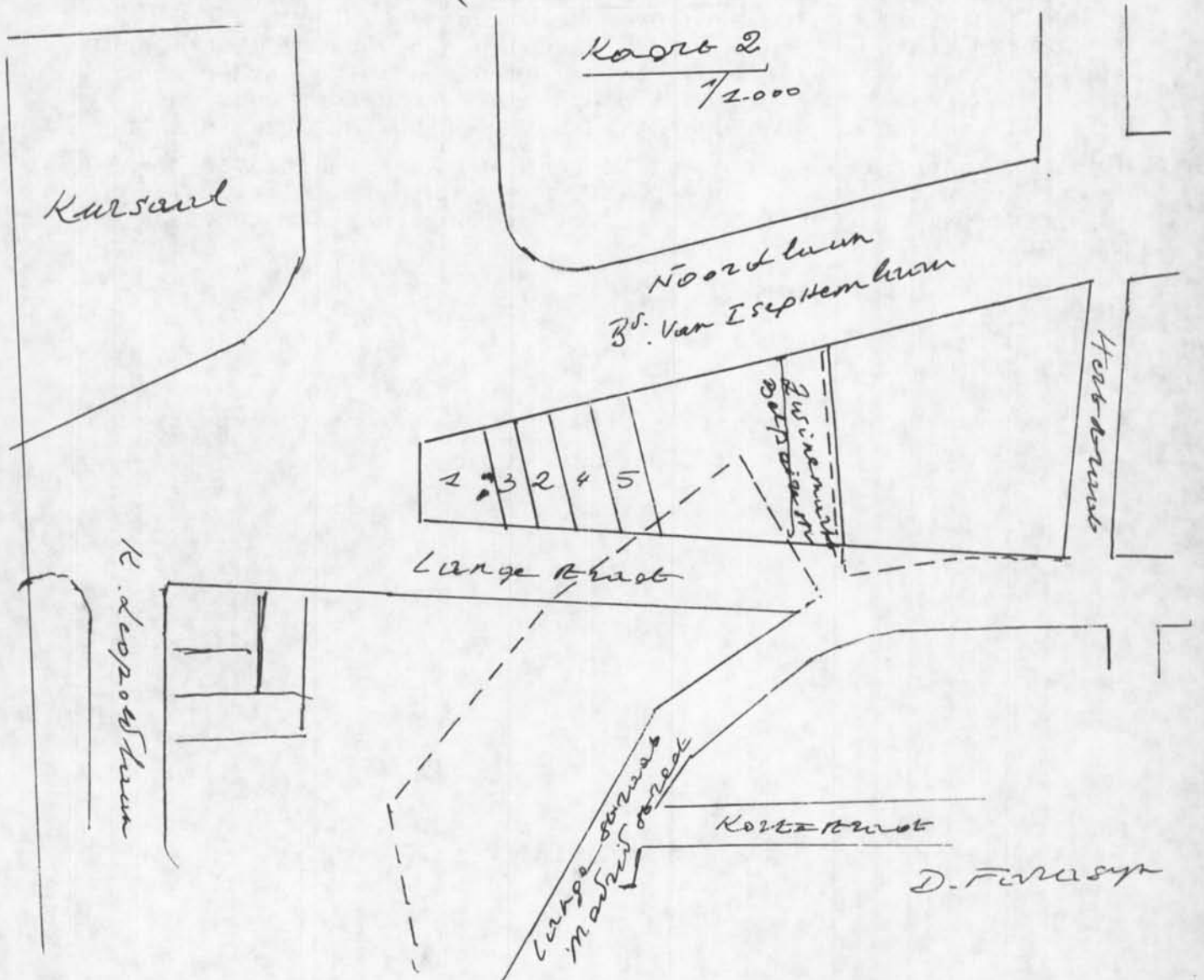
Bijgaande kaart 1 geeft de lokale toestand weer vóór 1876 vóór de doortrekking van de Langestraat. Kaart 2 geeft in stippellijn de situatie weer vóór 1876 en in volle lijnen het stratentracé na 1876.

Bronnen

- Echo d'Ostende, 1876-1881.
- Bulletin Communal, 1876-1881.
- Prov. Kadaster, Brugge.
- Opgave van de erfenis van Ls. Delbouille, te Oostende overleden op 19 november 1897.

Kaart 7
 Toetimed voor
 1876
 D. F. van der Vyn

D. F. van der Vyn